

Наталія КОСТИШИН,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: Надія СЕНЬОВСЬКА,
кандидат педагогічних наук, доцент
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка (м. Тернопіль)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

В умовах війни дистанційне навчання стало важливою альтернативою традиційній освіті. Такий формат навчання вже застосовувався в Україні нещодавно (через пандемію COVID-19), однак нові виклики значно серйозніші. Після повномасштабного вторгнення росіян у 2022 р. педагоги нашої країни опинилися в умовах, коли необхідно забезпечити безперервний освітній процес при загрозі безпеці.

Якісної організації навчання потребують усі категорії дітей, включаючи осіб з особливими освітніми потребами, біженців та внутрішньо переміщених осіб. На жаль, війна призвела до негативних змін у соціальному та економічному статусі населення України. Однак, саме зараз освіта є важливим засобом забезпечення майбутнього розвитку нашої країни та її народу. «Українські школи повинні продовжувати працювати та забезпечувати якісну освіту для своїх учнів та студентів, навіть у складних умовах воєнного конфлікту» [1, с. 25]

У закладах освіти різних рівнів зараз пріоритетом є безпека здобувачів, а вже тоді – навчання. Тому педагоги змушені адаптуватись до будь-яких ситуацій і вміти більш гнучко використовувати свій план занять та розклад. «Наприклад, визначити пріоритетність тем, розподілити їх на простіші для засвоєння, і навпаки – на ті, що потребують детальнішого вивчення [...] і ті, які можуть розглянути самостійно, використовуючи якісно підготовлений матеріал» [4, с. 164].

В умовах воєнного стану здобувачі освіти з різних причин (повітряні тривоги, сімейні проблеми, непередбачувані обставини тощо) вимушено відвідують лише частину занять (навіть онлайн), що призводить до численних пропусків. Тому дистанційна форма навчання обов'язково передбачає асинхронний режим. «Це взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою із

затримкою в часі, застосовуючи при цьому інтерактивні освітні платформи, електронну пошту, форуми, соціальні мережі тощо» [3, с. 141].

Безумовно, організація освітнього процесу в умовах війни є проблемною справою. Але дистанційне навчання має тут одну беззаперечну перевагу: для великої кількості здобувачів воно є «єдиною безпечною і доступною формою» [2, с. 725]. До занять можуть долучатися як діти, котрі перебувають на тимчасово окупованих територіях, так і українські біженці в різних куточках світу. Недоліками дистанційного навчання сьогодні є низький рівень технічного забезпечення, проблеми з доступом до інтернет-мережі через нестабільне підключення, недостатня готовність частини педагогів працювати в таких умовах, брак живого спілкування, відсутність соціалізації та приналежності до спільноти, зниження мотивації до навчання.

Важливо враховувати, що, після безпеки, пріоритетом освітнього процесу є також турбота про психічний стан здобувачів. Їм варто показати найпростіші вправи для дихання та інші техніки релаксації для зниження рівня стресу та тривоги. Педагогам доцільно залучати фахівців (кваліфікованих психологів). Однак, не варто забувати, що ті мають пройти спеціалізовані курси, щоб надавати ефективну онлайн-підтримку в умовах війни.

Таким чином, дистанційне навчання в умовах війни стало незамінним для забезпечення безперервного освітнього процесу. Освіта, незважаючи на всі виклики та перешкоди, залишається одним з факторів відновлення та стабілізації суспільства. Тому є сенс спрямувати зусилля на покращення доступу педагогів до дистанційних технологій, якісних способів підвищення та надання психологічної підтримки здобувачам освіти й одне одному.

Список використаних джерел:

1. Булас А. В. Марченко Т. В. Особливості освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні. Київ, 2023. 240 с.
2. Лебідь О. В. Саламацька О. Ю. Дистанційне навчання в Україні: проблеми та переваги в умовах війни. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 13. С. 720–730.
3. Папірник В. О. Тихоліз Н. С. Особливості організації дистанційного освітнього процесу в умовах воєнного стану. Київ, 2023. 240 с.
4. Рахманіна А. С. Кучай О. В. Організація дистанційного навчання у ЗВО в умовах війни. Київ, 2023. 240 с.